

tekintve, mindegyik lap alján ott látjuk a gyakorlati élet által követelt újabb rendelkezéseket. A Rendtartás ilyen feldozgatása bonyolulttá teszi középiskoláink igazgatását. Itt hangoztatjuk nyomatékosan, hogy a *Rendtartás* gyökeres átalakítása halaszthatatlan ügye középiskoláink igazgatásának. Az 5., 6., 7. fejezetben, az első kiadástól eltérően, szösz szerint vannak közölve a *figazgatói, igazgatói utastítások* és a *tanárookra vonatkozó rendeletek*. A 8. fejezet az altisztek és szolgák szabályzatát közli s igen jó szolgálatot nyújt az igazgatóknak. Sok félreértés kerülhető el e szabályzat kodifikálásával. A 9. fejezet a rendes és magántanulókra vonatkozó újabb rendeleteket csatolja az előbbiekhöz. A 10. és 11. fejezet a vagyonekezelésre és az illetményekre vonatkozó újabb rendeleteket közli. A 12. fejezet az úgynevezett vegyes szakasz, ahol a kötelező filmelőadások s a különbözőzeti vizsgálatok anyaga van kimerítően közölve, ez utóbbi a *Rendtartás* 137. §-ának kiegészítő része. Végül a 13. fejezet az ügyviteli mintákat egészíti ki.

A hatalmas kötetet nyolc és fél oldalra terjedő névmutató fejezi be. Itt is nagy eltérést látunk az első kiadástól, mivel ott 39 oldalt tett ki a tárgymutató. Most a cím- és vezérszavak jobban vannak összeválogatva s ezáltal a könyv kezelhetősége megtízszereződött.

A Franklin-Társulat nyomdáját ezúttal is elismerés illeti, hogy oly teteszetős és kiváló nyomdatechnikai munkát alkotott. Pintér Jenőnek pedig nem tud elég hálát adni a középiskolai tanárvilág, hogy időt, fáradságot és költséget nem kímélve, nélkülözhetetlen útmutatót adott a kezébe. *Barthos Indr.*

Vida Imre: A neveléstudomány történelembölcseleti vonatkozásai. Budapest, 1928. 207 l.

Kultúránk belső válsága az utolsó évtizedek mélyreható pedagógiai öneszmélésében fejeződik ki legvilágosabban. Mint egy évszázaddal ezelőtt, újból vizsgálat alá kerül a neveléstudomány helye a tudományck sorában, világnézeti és kultúrfilozófiai alapvetése, végső előfeltételei és értékmérője. A filozófia és pedagógia elválaszthatatlan összefüggése Platontól Schleiermacherig, majd Natorptól a legújabb gazdag irodalomig abszolút értékek keresésében áll, amelyeknek kitézése és megközelítése a nevelés legfőbb feladata és amelyeknek figyelmen kívül hagyása a filozófiát és pedagógiát egyaránt felbontó szubjektívizmushoz és relativizmushoz vezet. A pedagógia és filozófia szoros kapcsolatát megerősíti ma a pozitívizmussal szemben kialakuló reakció, a pedagógia önálló tudománnyá alakulása és a filozófusban természetesenül kibontakozó törekvés világnézetének gyakorlati, tehát pedagógiai érvényesítésére. A pedagógia kérdéseinek filozófiai elmélyítése fokozott mértékben jut kifejezésre az utolsó évek magyar neveléstudományi irodalmában is; ennek az iránynak egyik kifejezője Vida Imre műve. A szerző problémafeltevésében a kultúra és pedagógia viszonyának sokoldalú megvilágítására törekszik. A kultúra időben kialakuló értékek összessége és mint ilyen, elválaszthatatlan kapcsolatban áll a pedagógiával, amely a kultúra eredményeit továbbadó tuda-

mány. A nevelői munkásság tehát a kultúra fenntartója és a további haladás folyamatának biztosítója. De szoros kapcsolat áll fenn a pedagógiai átadás és a haladás értékének tudata között is. Így Rousseau értéktelennek látja a haladást és a nevelésnek sem látja más célját, mint a természetnek bemutatását, ezzel szemben a „förvény“ a továbbhaladásban áll, ez pedig az elért eredmények átadását teszi szükségessé. Így minél tovább növekedik a kultúra értéke, annál jelentősebb lesz az ezt összetartó történelmi vonatkozású pedagógia is. A haladás végső célját a szerző a természetnek szellemmel való áttelítésében és az embernek a természet felett való uralomra jutásában látja; a kultúrpedagógia így széles horizonton épül fel és a gazdasági és szellemi ható erők vizsgálatára is kiterjeszkedik.

A történelmi haladás és a pedagógia kapcsolatának megállapítása után az egyén és a tömeg szerepének vizsgálata következik, a kultúra pedagógiai átadásának szempontjából. A kultúra építője az egyén, de a tömeg is hasonló munkát végez, amidőn átveszi az egyéni hatásokat és a további fejlődést lehetővé teszi. A kultúrhaladás főmozgatóját a szerző az érdekekben látja, a materiális kapcsolatok feloldását viszont a lelki egyyévétartozás tudatának élményétől várja. Az átadás mellett vizsgálat alá veti a nevelői hatások érvényesülésének, tehát a befogadásnak kérdését is. Legjelentősebbnek az értelmi-akarati nevelői hatást látja, mivel a kultúra a szellem munkája és így a kultúrát átadó nevelői hatások is értelmi-akarati jellegűek lehetnek, de jelentős szerepet játszanak az érzelmi aktusok is, a nevelés egyik főcéljának, a való léttel való szoros kapcsolatnak kiépítésében.

Mivel a kultúrfejlődés csak etikai normákhoz mérten képzelhető el, így az egyén is etikai hatásokkal kell, hogy szembe találja magát, hiszen a gazdasági kultúra folytonosságát is egyedül az etikai elmélyülés biztosítja. A pedagógiai átadás és a kultúrpedagógia jövője című fejezetekben a kultúra folyamatoságát biztosító pedagógiának további lehetőségeit és a tudományok rendszérében elfoglalt helyét vizsgálja a szerző. Bár célunk csak vázlatos ismertetés és nem elmélyedő kritika, mégis reá kell mutatnunk a szerzőnek sok helyen dogmatikus álláspontjára, továbbá nem egyszer az értelem rovására is homályos stílusára, amely végül is súlyos akadályává lesz a magyar pedagógiai kultúra elmélyítésére irányuló törekvésének.

Ember István.

A Szabad Lyceum 30 éves működése a MÁV. Északi Főműhelytelepén az 1898—1928. években. Gorzó Dénes igazgatótanító, helyi bizottsági titkár jelentése a XXX. évforduló alkalmából. Kiadta a Szabad Lyceum Budapestén. 1928. 40 l.

Az emberiség a haladás végtelen útján az egyes emberek munkája által jut előbbre. Az előrehaladás azonban csak akkor következik be, ha az egyesek nem elszigetelten tesznek-vesznek, hanem egymásért és a hazáért dolgoznak. A magyar jövő következőleg csak úgy biztosítható, hogy ezt a vállvetett